

wat het boek natuurlijk geen kwaad doet. Het is onuitvoerbaar een dergelijk boek door één man te laten bewerken. Het is een werk, dat zoowel in zijn geheel, als in afzonderlijke deelen een prettig en nuttig bezit voor elken student en elken algemeenen practicus moet wezen. Het wordt hun dan ook warm aanbevolen.

L. POLAK DANIELS.

O. NAEGELI, *Allgemeine Konstitutionslehre in naturwissenschaftlicher und medizinischer Betrachtung*. Uitgever SPRINGER, Berlijn, prijs 9.60 Mark, geb. 11.40 Mark.

Toen NAEGELI dit jaar het Duitse Kongress für innere Medizin opende wees hij in zijn rede als congresvoorzitter op een der schaduwsijden van de opvoeding der tegenwoordige artsen. In tegenstelling met vroeger wordt de studie van botanie en zoölogie steeds meer verwaarloosd; mede ten gevolge hiervan ontbreekt het den hedendaagschen medici aan diepere inzichten in de moderne erfelijkheidsleer. Weliswaar schrijven vele geneesheeren over constitutie en aanverwante begrippen, doch uit hun geschriften blijkt, dat het hun aan de noodige fundamenteele kennis over deze hoofdstukken eigenlijk ontbreekt.

Uit het nu verschenen boekje van NAEGELI blijkt, hoezeer deze clinicus ook in dit opzicht tot oordeelen bevoegd is. NAEGELI, thans hoogleeraar in de inwendige geneeskunde te Zürich, is door zijn klassieke onderzoekingen over het voorkomen van tuberculeuse afwijkingen in het lichaam van bijna alle volwassenen en door zijn leerboek over bloedziekten, een van de meest bekende internisten van Europa. Doch ziet, uit dit boekje blijkt, dat hij daarnaast een bekend botanicus is, die het genoeg gesmaakt heeft verschillende zeldzame planten zijn naam te mogen geven en die blijkbaar onder de botanici een bijna even grooten roep geniet als onder de medici!

Het boekje van NAEGELI bestaat ongeveer voor de helft uit een uiteenzetting van variabiliteit, variaties, mutaties, hybridenvorming en de beteekenis hiervan voor het ontstaan van nieuwe soorten, nieuwe eigenschappen, enz.. Met kracht verzet NAEGELI zich tegen de leer der erfelijkheid van verworven eigenschappen en de experimenten, die telkens weer opnieuw als steun voor deze opvatting verricht worden, onderwerpt hij aan een onverbiddelijke critiek. Het blijkt, dat hij aan de zijde van onzen HUGO DE VRIES staat. De onderzoekingen van onzen anderen landgenoot LOTSY, worden weliswaar met lof vermeld, maar desondanks meent NAEGELI argumenten te hebben om LOTSY's hybridenhypothese te kunnen verwerpen.

Bij de toepassing van de erfelijkheidsleer op de pathologie blijkt, dat NAEGELI den familiären haemolytischen icterus, de atrophische myotonie, de chlorose en de haemophilie als mutaties beschouwen wil. De alcaptonurie, de cystinurie en de pentosurie zijn eveneens mutaties, waarbij de stofwisseling in een zeer bepaalde richting veranderd is. Soms geven mutaties aanleiding tot afwijkingen, zonder dat hiervan ziekelijke verschijnselen het gevolg behoeven te zijn, gelijk blijkt uit polydactilie, multipele

exostosen en camptodactylie (verstijving van de vingers in het eerste phalangeaalgewricht). Daarentegen zijn de Rehobothbastaarden, ontstaan door vermenging van Boeren en Hottentotten, polyhybriden, waarbij van mutatie geen sprake is, omdat geen nieuw ras ontstaan is.

Eindelijk bespreekt NAEGELI de kiembeschadiging door alcohol, syphilis, tabak, enz.. Hierdoor kunnen inderdaad abnormale kinderen geboren worden: deze dragen echter gelukkig hun eigenschappen niet op verdere generaties over, wanneer zij zelve zich van kiembeschadigende vergiften onthouden.

Ook bij de vraag of mutaties, resp. variaties van ziekten een rol spelen bij het ontstaan van epidemieën, staat NAEGELI eenigen tijd stil. Zeer lezenswaard zijn de inzichten in het probleem van den samenhang tusschen encephalitis lethargica, parkinsonisme, griep, variola vera ten opzichte van vroegere epidemieën. Zijn deze „nieuwe ziekten” variaties of mutaties van vroegere ziekten?

Ten slotte het constitutieprobleem van de tuberculose, dat uit den aard der zaak in dit boekje ietwat summarisch behandeld moest worden. In elk geval blijkt, dat NAEGELI volstrekt niet alles door expositie wil verklaren, doch integendeel een groote rol aan den constitutioneelen aanleg van den tuberculeusen patiënt toekent.

Kortom een merkwaardig boekje van een internist, dat allen met vrucht kunnen lezen, ook al behandelt het gedeeltelijk problemen, waarmede zij niet elken dag in aanraking komen.

SNAPPER.

Dr. TH. M. VAN LEEUWEN, *Algemeene dermatologische diagnostiek*. Uitgever G. NAEFF, 1927, 67 bldz.

Dit werk beoogt een inleiding te zijn tot de diagnostiek der huidziekten (bldz. 62). De schrijver vestigt de aandacht zijner lezers op de zieke huid, waarbij hij met hen onderzoekt wat hij tegenkomt, zoowel aan de oppervlakte als in de zicht- en tastbare diepte en waarbij hij door ontleding der verschijnselen: kleur, vorm, wording, beloop, herstel, en de opsporing der oorzaken, tot een inzicht in den aard der afwijking tracht te komen. Het nut van dergelijk analyseerend onderwijs valt niet te ontkennen. Studenten, die ondanks de overlading van het leerplan tijd kunnen vinden, dit boek te lezen, vóór zij tot het herkennen der huidziekten geroepen worden, zullen zeker beter in staat zijn tot die herkenning te geraken, volgens een bepaalde methode te werk gaand, dan mogelijk zou zijn, zonder het inzicht, verkregen door de lezing van dit werk. Referent meent echter dat in het kort had mogen vermeld worden, dat het onderzoek zich niet altijd kan bepalen tot de behandelde methode van onderzoek, wil een juiste diagnose gesteld worden. De capillair-microscopie en ander dermatoscopisch onderzoek hebben groote beteekenis gekregen. Bovendien zijn cytologisch, serologisch onderzoek, urineonderzoek, allerlei huidreacties, physisch onderzoek, röntgenologisch onderzoek in vele gevallen noodig.

De opmerking (bldz. 19) als zou SABOURAUD, op grond van structuur en functie der verschillende huidgedeelten een indeeling